ગુજરાતી

બીજી ચોપડીના અર્થ

બનાવનાર તથા છાપનાર અને પ્રસિદ્ધકાર

"ગુજરાત યુનિયન પ્રેસ"ના માલેક

વાડીલાલ દલીચંદ.

આવૃતી પેહેલી.

અમદાવાદ

ઠેકાણું માણેકચોક આગળ કાગદીઓળમાં

શા૦ મોતીચંદ દલીચંદનું મકાન.

સંવત ૧૯૨૯.——સને ૧૮૭૩.

કીંમત રૂ૦-૨-૦

ગુજરાતી

બીજી ચોપડીના અર્થ

પાઠ ૧ લો

ઉકેલતાં-વાંચતાં, ફેરવતાં
શિખામણ-બોધ, ઉપદે
શ, સમજુતી.
મજાની-સારી, બેશ, સ
રસ, સુંદર.
સાચવજો-જાળવજો, સં
ભાળજો, રક્ષણ કર
જો.
બોલીએ-કહીએ, ઉચરી
એ, વદીએ.
અક્ષરે-હરફે, દશાકતે.
આવડયા-શિખ્યા.
સાંભળે-સુણે, શ્રવણ કરે
બગાડશો-ખરાબ કરશો.
તાણીને-ખેંચીને.
વાતો-કથાઓ, કહાણીઓ.

મેહેનત-મજુરી, વૈતરૂ,
શ્રમ.
ધીમે-હળવે, હળકે, આ
સ્તે, રહેતે રહેતે.
સાદ-ઘાંટ, નાદ.

પાઠ ૨ જો

શોભાય-સારી દેખાય.
કારજ-કામ, અર્થ, મત
લબ.
હેઉ-મન, દીલ, અંતઃક
રણ
ચોપડીઓ- બુકો, પો-
થીઓ, પુસ્તકો.
હરખાય-ખુશી થાય, રા
જી થાય.
સમજણ-અક્કલ, બુધી
ગતાગમ.

વીગતેથી-સાદ્યંતે.
સાર-સારાંશ, મતલબ, શાખન, તાતપર્ય અર્થાંત.
વિશે-બાબત.

પાઠ ૩ જો

આણ્યો-આપ્યો.
પૂછ્યું-પુછપાછ કરી, તજવીજ કરી.
શાહા-રાજા.
બારણામાં-દ્વારમાં, ઘરમાં દરવાજામાં.
પસાશે-જવાશે, ખવાશે.
પાટો-લુગડાંનો બાંધ્યા કકડો, બંધન.
અકલી-અક્કલી.
ભાગ-હિસ્સો, કકડો.
ભાખ્યો-કહ્યું.

પાઠ ૪ થો

ફરિયાદ-દાદ, અરજ, વીનંતી.
આફલાં-પંડે, જાતે.
પકડાવી-ઝલાવી.
મંગાવ્યો-મગાવ્યો.

મહારાજ-મોટારાજા.
ગભરાઈને-અકળાઈને, બીહીને, દુખાઈને.
હુકમ-અમલ, આજ્ઞા, ફરમાન, અખ્તિયાર, સત્તા
રીસ-ક્રોધ, નામરજી, તામસ.
પેટ-ઉદર.
કુવા-કુપ.

પાઠ ૫ મો

ધુમેધુમ-ઘાટેઘાંટા, હોકારે હોકારા, ચીસેચીસ.
ગોવાળીઓ-ઢોરાં ચારનાર
ગોવાળ-ગાયોનો રખવાળ.
છેવટ-આખર, છેલ્લે.
ગોવાળણી-ગોવાળની વહુ.
વાળ્યો-દીધો, આપ્યો.
કાઢ્યો-ઉપર આણ્યો.
ફુટી-ભાંગી.
પોળી-રોટલી.

પાઠ ૬ ઠો.

તપાવી-ગરમ કરી.
પાટલા-બેસવાના નહાના પાયાના બાજઠ.

સુચ્યાઇ-રૂપાઇ, ચોટાઇ, ડંડાઇ.
ઝીકયો-મારયો, કુટયો.
લાલચોળ-રાતુચોળ.
લોઢી-તવો.
દાઝી-બળી.
સોનાના-કનકના હેમના.

પાઠ ૭ મો

ગાગર-માણ, ઘડાના કરતા પાણી ભરવાનું મોટું વાસણ.
ઓસડ-દવા, ઉપાય, ઇલાજ, વૈદુ.
ઝેર-વીખ, જે ખાવાથી મરણ થાય તેવી વસ્તુ.
સાજી-તાજી, સારી, હતી તેવી.
છોડી-છોકરી, છોરી, દીકરી
રોજ-હમેશ, નીત્ય.
મેલાં-ગંદાં.

પાઠ ૮ મો

વરસાદ-મેહ, મેઘ, વાદળમાંથી પાણીનું પડવું, ઘન.
ઘેબરીઓ-ઘેબરના જેવો મીઠો.
પ્રસાદ-ભોજન, સામગ્રી, નૈવેદ.
નેવલે-નેવે.
કારેલાનું-એક જાતની લીલોત્રી, શાક
ગાજે-રાગ કાહાડીને બાબજે.
દેડકા-મેડક, દાદુર, એક જાતનું જાનવર.
ગીત-ગાયન, ધોળ, ગાનં, તણ.
ઠીક-સારૂ.
સમજેછો-જાણોછો.

પાઠ ૯ મો

એકજ-સરખું, બરાબર.
જણસ-વસ્તુ, ચીજ, પદાર્થ, વાનું.
અસાય-સહાય,
પારકો-બીજા કોઇનો, પરાયો, પોતાનો નહી તે

પાઠ ૧૦ મો

જાળવે-સાચવે, સંભાળે

રક્ષણ કરે, જતન કરે.
રાતે-નાથાએ, જામેનીએ રજનીએ, રાત્રીએ.
પટેલ-કણબી, ગાડા હાંક નાર, મુખી.
નીરે-નાંખે, મુકે.
સંભાળ-રક્ષણ, તજવીજ જતન, આસના વાસના.
જતન- સંભાળ, સાચવ- ણી, ખબરદાર.
જક્કી-અડીલું, આડું, મ તીલું, પોતાનો મત છોડે નહી તેવું.
વાછરૂં-ગાયનું બચ્ચું, રેલું
વાડો-છીંડી, ઢોરા બાંધ વાની જગા.
પાડું- ભેંશનું બચ્ચું.
જાયો-ગોઓ, ધેનુઓ.
સવારે-વહાણે.

પાઠ ૧૧ મો

ચેન-ખુશી, ગમત, સુખ આરામ.
અહીઆથી-આ જગાએ થી, અતરેથી.
બંધીખાને-કેદખાને, કાળા ગ્રહમાં, અંધારી કોટ ડીમાં.
ફરાપ-જવાપ, ગ્રસાપ, ફ રાપ.
વિચાર-તર્ક, પ્રરંગ, કપા સ, મનસુબો.
વાંસે-પાછળ, પછવાડે, પ છીથી.
નાસરી-નીકળી, નાશી, સં ચરવું, પરવરવું
લાગ-વખત, સમય, દાવ અવસર, તક.
સમજાવ્યું-શિખામણ દી- ધી, દીલાસલાવ્યું.
છુટું-કબજા વગરનું, બાં ધ્યા વિનાનું, સ્વતંત્ર વછુટું,

પાઠ ૧૨ મો

ફાવ્યો-મળ્યો, આ વ્યો.
અણસમજ-અજ્ઞાન, બુ- દ્ધિ વગર, ગતવગર.
વગડામાં-જંગલમાં, અ- રણ્યમાં, વનમાં.

કોતર-બાખુ, ગુફા.

સટકી-નાશી, રાડી,

ડાહ્યો-સમજુ-ડાવકો, ચ
તુર, વિચક્ષણ

આગળ-અગાઉ, આગમચ
પ્રથમ, પૂર્વે.

ભલું-સારૂ, ખરા.

પાડોશી-પાસે રહેનાર.

પાઠ ૧૩ મો

છેક-છેવટ, અંત

વાઘ-સાર્દુળ, સાવજ, ચી
તરો.

માન્યું-કબુલ કર્યું.

વાસ-રહેઠાણ, ઠેકાણું.

ચરવાને-ખાવાને.

પ્રાણ-આત્મા, જીવ, જાન.

દુખીઉં-અસુખીઉં, દરદ
વાળું

ચિત્ત- મન.

અવસ્થા-હાલત.

કીધો-કરયો.

વળતી-પછી.

પાઠ ૧૪ મો

પલાળેછે-ભીંજવેછે.

ચીકણી-ચીકાશવાળી, ચોં
ટે એવી.

ઠીકરાંના-માટીનાં,

ભરવાના-ઓરવાના નાખ
વાના

આથરે-જમાવે, મેળવે.

જાત-પ્રકાર, રીત.

કોડીયાં-દીવા કરવાનું વા
સણ.

નરમ-પોચુ, ઢીલું.

ગાઢી-મગડી.

પાયછે-પનેછે.

ગોળીઓ-માટલીઓ

પાઠ ૧૫ મો

પાળ-કાંઠે, તેડે, કીનારે.

વાગ્યા-લાગ્યા.

બગાડ- નુકશાન, જાન,
ખરાબી.

ફેંકવા-ઉસેટવા, નાંખી દે
વા.

કાયર-દુખી થએલું, કંટા
ળેલું, ખેદ પામેલું.

મંડ્યા-મચ્યા.

તળાવ-સરોવર, મોટાઆ

મોટે કુંડ
પથરે–પહાણે.
જવાબ–ઉત્તર, બોલે તેના સામું બોલવું.
ધડાધડ–ધબાધબ, ભડાભડ.
કશાએ–કંઇએ.
ખરૂં–સાચું, બરોબર વાજબી.
ગરીબ–બીચારો, બાપડો કંગાળ, અનાથ, રાંક.

પાઠ ૧૬ મો

બેનપણી–સહીપણી, સખી સૈયર, ગોઠિયાણ.
નોતરૂં–આમંત્રણ, તેડું, ઇજન.
ભુંગળી–નળી.
વેલણ–રોટલી વણવાનું લાકડાનું રાચ.
તપેલી–પતેલી.
કડછી–રસોઇ કરવાના કામનું રાચ.
તાસક–રકેબી, નાની થાળી.
વખત–કાળ, સમય, વેળા.
રાંધુ–ખાવાનું કરૂં.
તેનકે–તેનાથી.
થાળી–જમવાને વાસ્તે ધાતુનું વાસણ.
મોંઆગળ–નજીક, પાસે.
વાડકા–કટોરા.

પાઠ ૧૭ મો

મણા–ખામી, કસર, બાકી.
ધાણી–અનાજને શેકવાથી નિકળતો પદાર્થ.
ખાવાનું–જમવાનું, ભોજન કરવાનું.
પુઆ–ડાંગેરને ફલાવી ખાંડેથી ચપટા થાયછે તે.
ભાંડવું–ગાળો દેવી, કવચન કેહેવા.
ટેવ–આદત, લત, રીત, ચાલ, ખો.
બા–બેહેન.
લડે–વઢે.
કજીઆ–ટંટા, કંકાશ.
મેહેતાજી–ગુરૂ, પંડ્યા, ભણાવનાર, માસ્તર.

વહેલી-તાકીદ, ઝટ, તાબ
ડતોબ.

પાઠ ૧૮ મો

છોટીઓ નામ છે.

નાનુ-નજીક, નહાની ઉમ
રનું,

મેળાય-મુકાય, છોડાય.

ભાણો-ભાણેજ, બ્હેન અથ
વા દીકરીનો દીકરો.

આવલી-આવડી.

વાર-વખત, વેળા, કાળ.

રૂપાય-જોવાય, જણાય દૃ
ષ્ટીએ આવે, નજરે પ
ડે.

રાતો-રડતો; આંસુ પાડતો

લે-જો.

તેડવા-બોલાવવા.

ભાઈ-બંધવ, ભ્રાત, એક
માના છોકરાં.

અલી-સૈયર, સખી, બ
હેનપણી.

પાઠ ૧૯ મો

નિશાળીઆ-વિદ્યાર્થી, નિ
શાળમાં ભણનાર.

લાકડી-જેષ્ટીકા, સોટ, ધો
કો, ડંગોરી.

ભણેલા-શિખેલા, વિદ્વાન.

પરિક્ષા-તપાસ, અજમા
શ, તજવીજ, કસોટી.

ઈનામ-સરપાવ, બક્ષીસ.

બાકી-અધુરા, શેષ.

જોવા-તપાસવા.

પાઠ ૨૦ મો

ઉતાવળ-જલદી, તાકીદ,
તાબડતોબ.

સામટું-એકદમ; એકીવા
ર.

નીકળ્યો-બાહાર આવ્યો.

મુઠો-બાચકો.

બોર-બોરડીના ફળ.

હાથ-ભુજ, કર, હસ્ત.

સાંકડું-નાનું.

પાઠ ૨૧ મો

પૂછડીઓ-પૂછડાંવાળો.

ખીજવવું-ચીડવવું.

હજામ-ગાંયજો.

બાંડો-વગર પૂછડાનો.

કપાવી-વઢાવી.

ચીડવે-ખીજવે.

સાતપુછડીઓ-સાતપુછડાં વાળો.

પાઠ ૨૨ મો

કામકાજ-જરૂર, અગત્ય.

કોદાળી-ખોદવાનું લોઢાનું હથીઆર.

મજુર-વેતરો, હેળકરી.

સાંધા-અવયવ.

ભિખારી-ગરીબ, રાંક.

ખાપડીઓ-ગરીબો, ખપ રીઓ.

હરજી-મેરાઇ.

પીંજારી-પરીહટ, લુગડાં પીંજનાર.

સુતર-કાંતેલુ રૂ.

મોતીના-મોતીના આકારના.

ખપ-જરૂર, અગત્ય

કાંતે-સુતર કાઢે

પાઠ ૨૩ મો

ધ્યાન-નજર

ફરતા-ભટકતા

માયા-દોસ્તી, હેત, પ્રીતિ

બટવું-લટવું

પાંસરા-સીધા.

વેળાસર-વખતસર

મન-અંતઃકરણ

ભુલ-ચુક

પાઠ-ધડો

પાઠ ૨૪ મો

નિત્યે-રોજ, હમેશ, દરરોજ, હરરોજ,

ચિત-ધ્યાન, મન, નજર, લક્ષ, કાળજી.

રૂડી-સારી,

ગુરૂની-મેહેતાજીની

ચોડી-લગાડી.

શિક્ષા-શિખામણ.

સમજે-શિખો.

પાંસરૂ-પાધરૂં, સીધું, ઉભું.

પાઠ ૨૫ મો

વિદ્યાવાની-જાણવાની.

ગાડાવાળો-ગાડું હાંકનાર.

રોકીને-ઘેરીને

નાચે-હેઠળ.

વિચાર્યું-ધાર્યું.

રસ્તો-માર્ગ, પંથ.

ઠેકાણું-જગો, મુકામ.

બિચારે-ગરીબ, અનાથે,
રંકે
સારી-બેશ, સુંદર.

પાઠ ૨૬ મો

ટાપલી-સુંલ્લી.
નળીઆં-નેવાં.
કોપરાં-ટાપરાં.
ભીંત-દીવાલ.
છાયું-ઢાંકણું કરેલું.
દાણા-અનાજ.
માર્ગ-રસ્તો, પંથ.
છાપરૂં-ઘરનું ઢાંકણ.
ભોરા-જુદો.
કનેથી-પાસેથી.
ધણી-માલીક
દાંડા-દંડા
કમાડ-બારણાં

પાઠ ૨૭ મો

ભીંતરડા-દીવાલ
ઉઘાડશે-ઓલશે
છાયાં-ઢાંકયાં
કેરાં-નાં, છઠીનો પ્રત્યય
રખડવા-આથડવા.
બારણાં-કમાડ

આડું-અવળું, વાંકુ, શીધું
નહી તે
વાશીને-અટકાવી, દઈને
વલે-હવાલ, હાલત
જોજો-તપાસજો, સંભાળજો.
ઉગાડજો-ઓલજો
માને-કબુલ કરે, સ્વીકારે
શી-કેવી
કાલે-બીજે દાહાડે

પાઠ ૨૮ મો

અમૂંધાં-અમસ્તી, નકામી
બહાર-બારણે
આવડતું-જાણીતું
રઝળવા-રખડવા
સુખી-આનંદી
જોડેલી-બનાવેલી, ખરી
નહી તે, કલ્પીત.
ખરી-સાચી
બનેલી-થએલી

પાઠ ૨૯ મો

રાતો-રડતો.
સવારમાં-વાહાણામાં.
નહોર-નખોરીઆ.
ધાહોલું-વીકાશેલું.

ચોપડ્યાં-લગાડ્યાં.
તાણતો-ખેંચતો.
ભેંકડો-જોરથી રોવું.
ઊંદરડી-ઊંદરની માદા
લાહ્ય-અગ્નીએ, ગરમી-
 એ, બળતરાએ.
સરખી-બરોબર, જેવડી.
મુકી-મેલી.
સુતો-પોઢ્યો.

પાઠ ૩૦ મો

તાંબુ-લાલરંગની ધાતુ.
તાબાકુંડીઓ-તાંબાના કુંડાં.
ધોળાશપર-સફેદીપર.
અથડાય-કુટાય, અફળાય.
માંજેલાં-અજવાળેલાં.
પીતળ-પીળીધાતુ.
ગરમું-ધાતુનું વાસણ.
ગોબાય-ખાડોપડે.
ઝળકતાં-ઝળકતાં, ચકચ
 કતાં.
કથરોટ-મોટોથાળો.
લોટા-પાણીપીવાના ગોળ
 મોઢાનાં વાસણ.

પાઠ ૩૧ મો

નાનીશી-લગાર જેટલી.
પોતડી-ધોતડી
પિછોડી-ખેસ, અંગવસ્ત્ર
હીરકોરી-રેશમીકોરના
પાઘડી-પાઘોટી, પાઘ
હલકી-જુજ કીમતની
જામદાની- બારીક બુટ્ટા
 વાળુ લુગડું
અંગરખી-નાની ડગલી
દીકરો-છોકરો, ચીરંજીવી,
છૈયો, પુત્ર
ટોપી-માથે પેહેરવાનું વસ્ત્ર
કાકા-બાપના ભાઈ
આંક-આંકડા, સંખ્યા
નામાં-નામ
પેહેરીને-ઘાલીને

પાઠ ૩૨ મો

વાગોળવું-પશુનું ગળામાં
 થી પાછુ લાવી ચાવવું
માખણ-દુધનુ તત્વ.
ખરીઓ-પશુના પગના નખ
હલાવે-હીલવે
ફાટ-ચીર, તડ,
ભાવે-ગમે, પસંદપડે, મા

ફૂક આવે
ઞરેછે-આપછે
મો-મુખ, વદન
ઘણીજ-વધારે, બહુ

પાઠ ૩૩ મો

ગુણ-નફો, ફાયદો
અગણિત-ગણાય નહી તેવા
ખાંતે-ઉલટે, હોંશે, ખુશીથી
જન-માણસ, મનુષ્ય, પુરૂષ,
પંખી-પાંખવાળા
નર-મરદ, પુરૂષ, ભાયડો, માટીડો
નાર-સ્ત્રી, બાયડી, બૈરી, બારજા, ત્રીયા
આધાર-ટેકો, આશરો, ઓથ
પ્રભુ-ઇશ્વર, પરમેશ્વર
પ્રાણ-જીવ
જન્મતી-અવતરતી
સુખદાતાર-સુખ આપનાર
કેહેવાય-બોલાય

સૌ-બધા, તમામ
વાર-વખત, સમય

પાઠ ૩૪ મો

દુધપાક-ક્ષીર, પાયસ
ચાસણી-ખાંડને ઉકાળી જાડી કરેછે તે
બુરૂ-ધોએલી ખાંડ
ઠારે-ટાઢુ પાડે, જમાવે
વલોવે-દહીંની છાશ કરવાની ક્રીયા
માવો-દુધ બાળીથી થએલા લોચો
ખડખા-ગડફા, ડેભલા
તાવીને-તપાવીને, ઉનુ કરીને
પેંડા-મીઠાઈ
જામીજાય-બંધાઈ જાય
લોચો-લચકો, લોંદો
બાળે-ઉકાળે
લોચા-લચકા

પાઠ ૩૫ મો

લેખણ-કલમ, વતરડું.
સંતાડીને-છુપાવીને.
છાનીમાની-સંતાડીને, શુ

પચુપ, ન માલુમ પડે એવી રીતે.
પડેલી-પડી રહેલી, બા વાએલી.
માન્યું-સ્વીકાર્યું, કબુલ કર્યું.
ટેવ-આદત, બો, ચાલ.
ચોરના-તસ્કરના, ઠુંગાની.
જોઈને-તપાશીને, સાંભ ળીને.
ખોટું-જુઠી, સાચી નહી તે
જુઠા-વાંકા બોલા, લબા ડ, ખોટું બોલનાર.

પાઠ ૩૬ મો.

પાવલી-રૂપીયાના ચોથો ભાગ.
માનવું-કબુલ કરવું
ચોરી-તસ્કરનું કામ.
કાગળ-પત્ર.
લટકાવી-ટંગાવી.
કોટ-ગળુ, ડોક.
ફજેતી-બદબોઈ, આપકી ર્તી, ગેર આબરૂ
બકાઈ-ભલાઈ.
કને-પાસે, નજીક.
જુઓ-દેખો, ભાળો, ત પાસો
કોટે-કેડે.
જોઈ-દેખી.

પાઠ ૩૭ મો.

દીકરાની-છોકરાની, છૈયા-ની,
વઢવું-લઢવું, કજીયો કર વો.
શરમાયો-લજવાયો
હવાલ-વલે, દશા.
વાળું-સાંઝ અથવા રાતનું ભોજન.
પેહેલાં-પ્રથમ, આગળ.
તેડાવીને-બોલાવીને
દુઃખ-કષ્ટ, સંકટ
વઢીને-લઢીને.
કશુ-કાંઈ.
જણસ-વસ્તુ, ચીજ.
લેવી-લઈ જવી.

પાઠ ૩૮ મો.

કદી-કોઈ દીવસ, કોઈ વખત.

ઉપાય-ઈલાજ.
પાપી-દુષ્ટ, કુકર્મી, અધ-
ર્મી, પાપીષ્ટ
સ્નેહ-માયા, દોસ્તી, હેત,
પ્રીતી.
દેહ-શરીર, ખોળીઓ, કાયા.
રાચે-રીઝે, રાજી થાય, ખુ-
સી થાય
શોભે-દીપે, સારી દેખાય.
જગપતી-જગ કર્તા, જગતને
બનાવનાર, ઈશ્વર.
પુરો-બરોબર, અધુરો ન
હી તે
માટે-વાસ્તે, કાજે.
બાળક-બચ્ચું.

પાઠ ૩૯ મો

ગધીની- કરીઆણું, વેચ
નારની
બદામ-મેવાની જાત.
દુકાન-હાટ, પેઢી.
ઓળખીતો-પીછાનવાળો.
દરાખ-દ્રાક્ષ.
કાજુ-એક જાતનો મેવો
ચાઠી-કોપરાના કાચલી.
મગફળી-મગની શીંગ.
ખજુર-લીલી ખારેકો
મામા-માનો ભાઈ.
ચારોળી-મેવો
વળતા-પછી,મોડે.

પાઠ ૪૦ મો

ચંદ્રમા-શશી સોમ, ચંદ્ર
ચાંદ, ચંદા.
સરસ્વતી-વિદ્યા
વિદ્યા-સરસ્વતી.
ઘણાખરા-ઘણુંએક.
દિવસ-દહાડો, દન.
છુટી-રજા.
રવિવાર-સૂર્યનોવાર.
સુરજ-સુર્ય, રવી, પ્રભાકર.
વેહેલી-જલદી, તાકીદ.
શુક્રવાર- અઠવાડીઆમાં
નો એક વાર.

પાઠ ૪૧ મો

જબરી-મજબુત, જબર,
બળવાન.
વહાણામાં-સવારમાં, સુર્ય
ઉગતાં.
ઝાંસ-ઝાકળ, ઝાણીના

શરીરનો અંદરનો ભાગ

ચરચાર-ચારચાર.

ક્રીડા-રમત, ખેળ.

કુદતો-ઠેકડા મારતો, ઉછાળા મારતો.

ડોલતો-ધુણતો, હાલતો, ડગડગતો.

સાંજ-નમતો દીવસ.

લાંઠ-જબરો

મેહેનતુ-ઉદ્યમી, વૈતરૂ કરનાર

માળો-પક્ષીને રેહેવાનું ઘર.

કાગડો-હાડાચો

કાળો-શ્યામ

ભોંય-ધરતી, જમીન

મુએલાં-મરી ગએલાં

ઓળખે છે-પારખે છે

ઉગ્યા-ફુટ્યા, નિકળ્યા

પાઠ ૪૨ મો

પાંખાળો-પાંખ વાળો

રાગ-સ્વર, કંઠ, સુર

રૂપાળો-સારો, ફુટડો, રૂડો

ચાપિ-જલદી, તાકીદ.

કાંકરા-કંકર

ચાહે-ઇચ્છે

હણવા-મારવા

જલદી-તાકીદ

ચતુર-સમજુ, ડાહ્યો, શાણો

કોપ-ક્રોધ

ચેતી-જાણીને, સમજી

ઉંડી-ઉંડી

પાઠ ૪૩ મો

પીત્રાઇ-બાપના તરફના સગા

મોળાઇ-મોસાળના તરફના સગા.

ભત્રીજો-ભાઇનો છોકરો

ભાણેજ-બેહેનનો છોકરો

સાળીઓ-વહુની બેહેને

બનેવી-બેહેનનો વર

માસો-માસીનો વર

ફુઆ-ફુઇનો વર.

લાગે-પાપ

પાઠ ૪૪ મો

જમાઇ-દીકરીનો વર

સંપસંપીને-સલાહથી, એક રાગથી, હળીમળી

માવત્રા-બાપ એક ને મા

જુદી
વેવાહી-વરવહુના બાપનું.
અરસ પરસ સગપણ
ઓરમાઇ-સાવકાં
વેવાણ-વરવહુની માનું અ
રસપરસ સગપણ
સગાં-કુટંબી

પાઠ ૪૫ મો.

ચૌટું-બજાર, મારકેટ
ફડાવ્યું-વેતરાવ્યું, કપાવેયું
ખાદી-જાડું લુગડું
હાથીવાણીઆ-કાપડ વેચ
નાર
વાણોતર-ગુમાસ્તો, નોકર
કાલે-ગએ અથવા આવ
તે દિવસે
ખાસ્તો-ખાદીથી ચઢતું દે-
શી લુગડું
સેલું-રંગેલી ખાદી
હાટ-દુકાન, પેઢી
જાજમ-સેત્રંજી બીછાનું
અંગરખુ-કેહેડીયું

પાઠ ૪૬ મો.

મહિના-માસ, મસવાડા
દીવાળી-વરસ આખરનો
નો છેલો દિવસ, આ
સોવદ અમાસ
ઉતરાણ-મકરસંક્રાંત
વસંત-રૂતુનું નામ
પર્વ-તેહેવારનો દિવસ
રામનવમી-રામજીનો જ
ન્મ દિવસ
અખાત્રીજ-વઇશાખ શુ
દ ૩.
વરસ-સાલ, બાર મહિના
શિઆળો-ઠંડની રૂતુ.
ઉનાળો-તાપની રૂતુ
ટાઢ-ઠંડ
નવું-તાજુ
દેવદીવાળી-દેવની દીવાળી
વસંતપંચમી-માહા શુદ ૫

પાઠ ૪૭ મો.

ચોમસુ-ચાતુર્માસ, વરસા
દના દિવસ, વર્ષા રૂતુ
પચુશણ- શ્રાવકના તેહે
વારના દિવસ
ગોકળઆઠમ-જન્માષ્ટમી,
કૃશ્નનો જન્મ દિવસ

આગાણુ-વર્ષનો દશમો મ
હિનો
પખવાડીયું-અરધો માસ
ગણપતિચોથ- ભાદરવા
શુદ ૪
વરસાદ-મેઘ, મેહ
સરાધિઆં-ભાદરવાનું છે
લું પખવાડિયું
તિથિ-તથ, તારીખ, તથી
ઉતરતાં-પુરાં થતાં
દશરા-આસો શુદ ૧૦
દીવાસો-સોપર્વનો આસો,
અસાડ વદ અમાંસ.
મેળા-તેહેવાર, તમાસા,
મેદની.
શ્રાવક-જૈનધર્મી લોકો.

પાઠ ૪૮ મો

વાજાં-વાજિંત્ર.
વરઘોડો-વરને પરણવા
અથવા જમવા જવાની
સવારી.
શરણાઇ-પીપી, પીપુડી.
નગારાં-તાંસાં
ભુંગળ-વગાડવાનું વાજાં
જેવુંયંત્ર.
ઘડીઆલ-વખત જાણવા
નું યંત્ર.
દેવળ-દેવસ્થાન, મંદીર.
તનુડાં-રણસિંગાં.
ઝમકારો-ઝણઝણાત, અ
મકારો.
કુંડાળું-ચકરડું
પખાજ-મરદંગ
નાદ-સાદ, સોર, અવાજ.
ઝાંઝ-કાંસજોડા.
ઘંટ-મોટી ઘટડી.
વાજુવા-ઓહો.
ઢોલ-મોટું નગારૂં.
વગાડે-બજાવે

પાઠ ૪૯ મો

વરસગાંઠ-જન્મગાંઠ, સા
લગીરી, જન્મ દિવસ.
શાદતાં શાદ મહાવેલા.
ઘરેણાં-સોનાં તથા રૂપાની
શોભાયમાન પેહેરવાની
જણશો.
પેહેરાવ્યા-ઘાલ્યા.
બીડાં-પાનના વાળેલાં
પડીકાં અથવા બીડીઓ
પાનસોપારી-મુખવાસ.
કંસાર-લાવશી.
આણ્યો-અકડાવ્યો, સપ
સં કરાવ્યો.
કશાને-કોઇને

મીઠા-નામ.
જમવાનું-મીષ્ટાન લેવાનું ખાવાનું, આરોગવાનું.
મજા-ગમત, લેજત, ખુશી.
મંછી-સ્ત્રીનું નામ છે.

પાઠ ૫૦ મો

શરીર-દીલ, અંગ, હાડ.
ગુમડાં-મોટા ફોલ્લા.
ઉલ-મોઢામાંના લીલ.
ફિકર-ચિંતા, ધાસ્તી.
ફોડ્ા-સડો.
ગંધાય-ખરાબ વાસ આવે.
ઘસવા-ચોળવા, મસળવા.
મસળવું-ચોળવું, ઘસવું.
દઉં-આપું.
ચોખ્ખું-સાફ, સ્વચ્છ.
ચોળીને-મસળીને.
ધોએલાં-ઉજળાં કરેલાં, સાફ કરેલાં.

પાઠ ૫૧ મો

ઉપણે-લણે, કાપે, વાઢે.
ફુઆ-ગોળ બચકો.
ઉપલાવીને-ફેરવીને.
લાડવા-એક જાતની ખાવાની વસ્તુ.
ખેડવું-ખાતરવું.
તાપ-ઉનું, તડકો, ગરમી, ઉષ્ણતા.
પાકવું-પાકુ થવું.
કલેડું-રોટલા કરવાની કચરાની ઠીબ, અથવા તાવડી.
લોઢી-તવો.
શેકવું-ખરૂં કરવું, તપાવવું
વાવેછે-રોપે છે.
ઉગી-વધી.
લોટ-આટો,
ઘડે-બનાવે, કરે.
મેર-બાજુ.
વાલ-ઝાલર

પાઠ ૫૨ મો

ઠીમગું-સુજેલુ, ઉપસેલું, ફુલેલું.
ગભરાવું-આકળાવું, બેભાન થવું, જીવ ઠેકાણે નર હેવો.

રૈ-વખત, સમય
ખમેક્યા-ખકેલ્યા, કહાડ્યા
ધરાવું-સંતોષ પામવું.
હોળી-હાથની વચ્ચેનો ભાગ
અજાડીને-લગાડીને, વ-
ળગાડીને.
ખૂબ-બહુ, ઘણુંજ.
વાગી-લાગી, અથડાઈ, પ
છડાઈ.
રાતારાતા-રડતોરડતો.
આઘો-છેટો, વેગળો, દુર.
સાંમુ-સન્મુખ, સીધું, તરફ,
ભણી.
દયા-રેહેમ, મહેરબાની, ક
રૂણા.

પાઠ ૫૩ મો

ઊંદર-ગણપતિનું વાહણ
કાતરી-કરડી, કાપી.
લોક-માણસ, મનુષ્ય, જન
સંતાઈ-લ્હુપાઈ.
ચંચળ-હોંસીઆર, ચપળ.
તરત-તે વખત.
સર્વ-બધા, સઘળા, તમામ
ફૂંકતો-ફુંકો મારતો.
બુણિઆરે-આડેઅવળે.
ભોંય-જમીન, પૃથ્વી, ભુમી
ધરતી.
દીઠામાં-દેખવામાં, જોવામાં
ઝાલવા-પકડવા.
ઝટ-જલદી, ઉતાવળ, તા-
કીદ.
કરડેછે-બચકાં ભરે છે.
ખબર-માલમ, જાણ
બિલાડી-મની બાલલી,
મંજારી, મીની મીંદડી.
ચૂંક્યા-ઉંકેયાં, લગારે
અવાજ

પાઠ ૫૪ મો

રંજાડ-હરકત, પીપતી, નુ
કશાન, પીડા, દુઃખ.
ધાડ-લુટારાનું ટોળું.
ખાસાં-સારાં, નવાં મજાનાં
ગની-બાલાડી જુઓ.
દીવટ-બતી, વાટ, ચરાગ.
કપડાં-વસ્ત્ર, લુગડાં.
ઉપાય-ઈલાજ.
પાર-છેડો, કીનારો, કાંઠો
અંત.

વસ્યા–બહુ થયા.
હારોહાર–હારબંધ, એક હારમાં
ધડબડ–દોડતા, કુદતા, ધમ પછાડ કરતા.
મોહાસુખ–મોહોટું સુખ.

પાઠ ૫૫ મો

પાંદડાં,–પાનાં, પાત્રાં, પાલો, પત્ત.
સાંભરેછે–યાદ આવે છે.
બાપડી–ગરીબ, બિચારી.
ઓઢવું–અંગે લપેટવું.
વાળ–બાળ, કેશ, નીમાળા, રોમ.
ભુલી–વીસરી, ચુકી.
રંધાય–રસોઈ થાય, બફાય
કાચા–પૂરા ચઢેલા નહી.
ટાઢ–ઠંડ.
વાય–લાગે.

પાઠ ૫૬ મો

આંચળ–ધાબ.
ધાવણા–દુધપીતા, નાના.
જોર–બળ, શકિત, કૌવત
કરડવા–બચકાં ભરવા.
બકરા–બકરીના નર.

પાઠ ૫૭ મો.

ઝાડપાલો–વનસ્પતી, ફુળ ફળાદિક.
નદીઓ–સરિતા, મીઠા પાણીનો પ્રવાહ, ગંગા.
મોળું–ફીકું, સ્વાદ વિનાનું
ખારૂં–ખારાશવાળું.
કુવો–કુપ, મીઠા અથવા ખારા પાણીનો ધરો.
મીઠું–સ્વાદવાળુ.
તળાવ–નાનું સરોવર.
લાગીએ–આણીએ.

પાઠ ૫૮ મો

લખોટી–લાખની ગોળી છોકરાં રમે છે તે.
ઠરે–સાબીત થાય, માંયે આવે.
બહુ–ઘણું, વધારે.
ગમે–પસંદ પડે.
પૂછયા–કહ્યા
ભુલી–વીસરી, ચુકી.
ખરી–સાચી.

પાઠ ૫૯ મો

અધિપતી-રાજા, પૃથ્વીના ધણી.
પશ્તાવ-વિમાસે, પશ્ચાતાપ કરે.
પાછળથી-પછીથી, કેડેથી, પછવાડેથી.
આહન-ઉઘાડું, ખુલ્લું, જાહેર.
ઝલાય-પકડાય.
સમજી-માની, જાણી.
જ્યારે-જે વખતે.
બાંધી-લટકાવી, ટંગાવી.
ફેંજેતી-ખટખો, અપકીર્ત, ખોટી ચાલ પસરવી.

પાઠ ૬૦ મો

આંગણું-ઘર આગળની છુટ.
પછીત-ઘરની ભીંત.
છીંડી-ઘરના પાછળની છુટ, નાળીયું.
અગાશી-ધાબુ.
અજવાળું-અજવાશ, તેજ, પ્રકાશ, ઉજેશ.
ચોક-ઘર વચ્ચે ઉઘાડી જગા.
કરા-ઘરની આસપાસની ભીંતો.
ઓટલો-બારણા આગળ અણેલો ચોરો.
મેડો-માળ, મેડી.
ભીંત-દીવાલ.
ઉઘાડી-ખુલ્લી, જાહેર

પાઠ ૬૧ મો

રસોડું-રાંધવાની ઓરડી પાકશાળા
ભંડારીઆં-તાકાં, ઘટડાં
પાણીઆરૂં-પાણીનાં બેડાં મુકવાની જગા
ટાંકાં-પાણી ભરી મુકવાનું છાએલા ખાડ
ઓટલી-નાનો ઓટલો.
અંધારૂં-તિમીર, અંધકાર
રસોઇ-પાક, જમણ,
ધુમાડો-ધુણી.
ગોટ્યપ-ફેલાવ, ગુંચાવ, ભરાવ
જાળી-લોઢાના સળીઆનું ગુંથેલું બારણું.

ખાંડી—કમાડ.

ધુમાડીઉં—ધુણી જવાનું બાકું.

ચોકડી—ખાળ અથવા પાણીઆરા આગળ ચુનાની ઓટલી.

છો—ચુનો

ઝીલવું—પકડવું, લઇ લેવું.

ગોખલા—તાકાં, હાટડાં.

નીસરણી—સીડી.

મૂકેલી—રાખેલી.

ઢાંકવાને—સંતાડવાને.

બેડાં—પાણી ભરવાનાં તાંબા પીતળનાં વાસણ.

થોડેજ—લગારેક.

હેવાય—ટેવાય, અડકાવાય.

પાઠ ૬૨ મો

કુકડી—મરઘડી.

બચ્ચાં—બાળક.

ખડખડે—અવાજ થાય.

દીપે—શોભે, બને.

ભાતભાતના—તરેહ તરેહના, જુદી જુદી જાતના.

ઉકરડા—છાણ અથવા ખાતરના ઢગલા.

ઓતરવાની—ઓઢવાની, ઉબેડવાની.

વહાણું—સવાર, પ્રાતઃકાળ.

સેવે—સાચવે, ઉછેરે, જાળવે.

બીકણ—બીહે તેવું.

ખસવું—છોડવું, હઠવું.

છેદવું—બીજવવું, વતાવવું.

માંજર—માંથાપરની કલગી.

પીછાં—પક્ષીની પુછડી જેની બનેલી હોયછે તે.

ધંધો—રોજગાર, કામ, ઉદ્યમ.

વળગવું—બાઝવું,

જાળવે—સાચવે.

કાયર—સુસ્ત, શુર વગરનો.

ચળકતાં—તેજસ્વી, ચકચકીત, ઝળકતાં

રંગ—વરણ.

રૂપાળો—રૂપવાળો.

રોજ—હમેશ,સદા, નીત્ય.

પાઠ ૬૩ મો

કીડી—નાની મંકોડી.

સાપ—સરપ, નાનો નાગ.

ગણતો-લેખતો, ગણકારતો
અગદી-દાબી, ચાંપી, પીલી
છેલ્લીવારે-આખરે, છેવટે.
પ્રાણ-જીવ, આત્મા જાન.
વેર-અદા, દ્વેશ.
લગારેક-થોડું, રજ, જરા.
અટકા-ડંખ.
નાગ-મોટા સાપ, ભોરંગ.
છોલાયું-ઉજરડાયું
ફેણ-ફણ, ફણી.
જીવ-પ્રાણ.
નબળા-અશક્ત.
પેસતાં-પ્રવેશ કરતાં, જતાં.
લોહી-રૂધીર, શ્રોણીત.
વાગેલે-જખમ થયેલે.
પેર-રીત, ભાત.

પાઠ ૬૪ મો.

છોડવા-નાનાં ઝાડ.
મુળીઆં-મુરાદીઆં, જડી આં, જડ.
જીવે-બચે, ઉગરે.
વાદળ-વાનો જથો.
વાટે-રસ્તે માર્ગે, પંથે.
ઓગળે-પીગળે, ગળે.
વેહ-કાણું, છીંદ્ર, શાર.
કસ-તત્વ, સત્વ.
થડ-ઝાડનાં ડાળા જેમાંથ ઉગે છે તે.
ડાળા-ડાંખળીઓ; શાખા.
ફુલ-પુશ્પ.
ફળ-મેવો.
શાક-તરકારી, ભાજી.

પાઠ ૬૫ મો

લીલાં-લીલાશવાળા.
કરમાઇને-સુકાઇને, વીલ ઇને.
સીંચીને-પાઇને, પુરી આ પીને.
છાંટવું-છંટકાવ કરવો.
કચરો-કાદવ, કસ્તર, પુંજો.
સુકાવું-વીલઇ જવું, કરમા ઇ જવું.
ટટાર-ઉભાં
તાજા-તૈયાર, પુષ્ટ.
વરસતો-પડતો.
બીચારા-ગરીબ, બાપડા.
લુલા-લંગડા.
મજાનાં-લેજતદાર, સારાં

પાઠ ૬૬ મો

ચીડીઆળ-ક્રોધી, ગુસ્સાવાળો, ઝાંઝી.
પીસેલી-પુરેલી.
વેદના-દરદ, દુખ.
પુણે-નડે, ઇજા કરે.
ચીસાયો-ચીસઈ ગયો.
મુદ્દલ-લગાર, જરા.
ભડું-ભાઈ બહેન
વીંછી-એક જાતનું ઝેરી પ્રાણી.
ચેન-સુખ.
મેળા-મેદની.
ગાલ-સાર.
મુકયો-મેલ્યો.
દુધપાક-દુધ અને ચોખા થી બનેલી ખાવાની વસ્તુ.

પાઠ ૬૭ મો

તણખલા-તરણાં, સરેખડાં, સળીઓ.
ઈંડાં-અંડ.
રૂ-કપાસ, જેનું સુતર થાપછે તે.
ગામ-ગ્રામ.
આખુ-બધું.
ધીમેધીમે-આસ્તે આસ્તે

પાઠ ૬૮ મો

પાલો-પત્ર, પાંદડાં,પાત્રાં.
ઝાંઝવાં-આંખમાં પાણીનું આવવું, ઝળઝળાં.
તેજ-પ્રકાશ, ચળકાટ, અજવાળું, નુર.
સુરજ-સુર્ય.
ગરમી-તાપ, તડકો, ઉષ્ણતા.
નિપજ્યું-પેદા થયું.
સર્વે-બધાએ.
થાળી-જમવાનું વાસણ.
ટાઢ-થંડક, શીત.
આંખે-નેત્રે, ચક્ષુએ.

પાઠ ૬૯ મો

બગાડ-નુકશાન, હાની.
ધાજો-ધોડજો, દોડજો, વારે આવજો
સીમમાં-ખેતરમાં, સીમાડામાં.
ખેતરવાળા-ખેતરના મા-

ણસ, ખેડુત.

ગભરાઈ-અકળાઈ, બેભાન થઈ.

છેતરવું-ઠગવું, ફોસલાવવું.

આસપાસ-આગળ પાછળ.

ખેડુત-જમીન ખેડનાર.

ચારતો-ચરાવતો, ખવરાવતો.

બુમો-ચીસો, રાડો.

શરમાઈ-લજવાઈ, ઓસંગાઈ.

નુકશાન-ખરાબી, બીગાડ.

પાઠ ૭૦ મો

ઘુસવું-દાખલ થવું, પેસવું.

પામીએ-ખમીએ, ભોગવીએ.

ભસવું-કુતરાનું બોલવું.

લાળીબાળુ-બોલી ચુતો

તુટીપડવું-એકદમ, પડવું.

સોબત-સંગત

લાગ-દાવ, તક

ફાવે-ચાલે

પાઠ ૭૧ મો

પજવીએ-પીતાડીએ.

ઉગામીએ-ઉશટીએ

માંહોમાંહે- પોતપોતામાં, અંદર અંદર

હળીમળીને-સંપસંપીને

દુખાય- દુભાય, ખોટું લાગે

રાજીથવું-ખુશી થવું

હેત-માયા, મોહના પ્યાર

સંપસંપીને-હળીમળીને

ચાલો-વર્તો

પાઠ ૭૨ મો

વહાલો-પ્યારો

ચીજ-વસ્તુ

ઊંચો-આઘો, દુર

પૃથ્વી-જમીન, ધરતી

અંધારૂઘોર-અંધકાર

ગગન-આકાશ

પરમેશ્વર-ઈશ્વર

તડકો-તાપ, ગરમી

પાઠ ૭૩ મો

કરનાર-બનાવનાર, કર્તા

જગ-દુનિયા, સંસાર, આલમ

સરજનાર-પેદા કરનાર, ઉત્પન્ન કરનાર

મહિમા-માહાત્મ,કીર્તિ વખાણ, વિખ્યાતી

ભજવા-જપવા, ભજન કરવા

આંબલી- } ઝાડ છે
કોઠી- }

તારા—ગગનનાં નક્ષત્રો, ચાંદરણીઓ.
દેવ—પરમેશ્વર, પ્રભુ, ઈશ્વર.
ધણીઓ—રાજાઓ
નિશાળ—શાળા, ભણવાનું ઠેકાણું

પાઠ ૭૪ મો

રંગત—રંગેલી.
શો—સંખ્યા, (૧૦૦)
સોનીઆ—પોતીઆં, થેપાડાં
પાટી—લખવાનું લાકડાનું પાટીયું
વતરણું—કલમ, લેખણ
એકડેએક—સંખ્યાનો પેહેલો અક્ષર (૧)
મોઢે—મુખે, વદને.
થુંગ—ઘેસુ, ટેવ
તૈયાર—સાવચેત, બરોબર
સ્લેટ—પથ્થરપાટી
ખડી—ધોળી માટી
વાટીને—કચરીને, ભુકી કરીને

પાઠ ૭૫ મો

ચીતારો—ચીતરનાર
ચાંપતો—ચોપડતો, લગાવતો.
ખડીઓ—દુવાત
હરડાંબડાં—રંગારીમાં આવનારાં એક જાતનાં ફળ
હીરાકસી—એક જાતની જો રંગ કરવાનું વસાણું.
ભાઈબંધ—દોસ્તદાર, મિત્ર
શાહી—રૂશનાઈ
ખરૂ—સાચો,
ગાંધીને—કરીઆણું વેચનારને
લેખણ—કલમ, વતરણું

પાઠ ૭૬ મો

બાજુબંધ—હાથે પેહેરવાનું એક જાતનું ઘરેણું
કંદોરો—કેહેડે પેહેવાનું ઘરેણું, કટીમેખળા
ધનતેરશ—ધન ધોવાનો દહાડો, આશોવદ ૧૩
ટુંપીઓ—ગળચવો
છલ્લીઆં—આંગળીઓના પગના આંગળીઓનાં ઘરેણાં
બરખી—બુટ્ટી
વાનાં—વસ્તુઓ, ચીજો.
કડાં—હાથે પેહેરવાનાં ઘરેણાં
સાંકળા—તોડા
ચોકડાં—કાને ઘાલવાનું ઘરેણું
અકોટી—આને કોટે પેહેરવાનું ઘરેણું
વીંટી—મુદ્રીકા, અંગુઠી
બોરીઆં—બરખી, કાંડે પેહેર-

ની ઘરેણું
તઠીઆં-તુસી
બાઈડીઓ-સ્ત્રીઓ, બ
ઇરીઓ
ધોતા-સાફ કરતા.

પાઠ ૭૭ મો

બીલા-મેઓ.
કીમત-મુલ,
ફળપૂરણી-કોશ
પાવરો-એક જાતનું ઓ
જાર.
સોનેરી-સોનું ચઢાવેલું.
બુટ્ટા-કસબની ભાત.
કિનખાબ-કસબની લુગડું
સાંકળ-લોઢાની સાંકળી.
નકુચા-નાકાવાળો ખુંટો.
ટોકુ-કંઠ, ગળું.

પાઠ ૭૮ મો

હડપચી-હોઠની નાચેનો
ભાગ.
ગાલડી-પોટલી, બચકી,
બીંડી.
લમણાં-આંખ અને કાન
ની વચેનો ભાગ.
બાબરી-માથાના વાળ.
ખાચી-ગરદન.
મોખરે-મો આગળ.
ચોટલી-કેસ, શિખા.
ચોટલા-વેણી
હોઠ-હોરટ, અધર.
કોટ-ડોકની નાચેનો ભાગ
પછવાડે-પાછળ, પાછળી
બાજુપર
મજુર-હેલકરી, મહેનત
કરનાર

પાઠ ૭૯ મો

વાંસો-પીઠ, બરડો
ઢીંચણ-ઘુટણ, પગનો વચ
લો ગાળો.
ખભા-સ્કંધ, ખાંધ.
હથેલી-આંગળાં અને કાંડા
ની વચેનો ભાગ
બગલ-કાખ
કેડો-કમર.
કાંડું-હાથને પંજાની વચે
નો ભાગ
નખ-નહોર, નખોરીઆ
ગાળો-વચલો ભાગ
થાપા-ઢીંચણની ઉપરનો
ભાગ
સાથળ-જાંઘ
નળો-પગના ઘુંટીથી ઘુટ
ણ સુધીનો ભાગ
તળીયું-પગની તળેનો ભા
ગ
એડી-પગની ઘુટણ સુધી
નો ભાગ
ઘુંટી-પગના પાપડાની ઉપ
ર બાહાર નીકળેલું હા
ડકું

કાખ-બગલ
છાતી-સ્તન, હૈયું, હ્રદય

પાઠ ૮૦ મો

આંબાવાડીયું-આંબાની વા
ડી
ટપેર્યા-માર્યા, ઠોક્યા,
ઝાંપો-દરવાજો, કાંટા બારણું
રખવાળ-સાચવનાર, ચોકી
દાર.
પોહોચ્યો-મળ્યો, ભેગો
થયો.
કેરી-આંબાનું ફળ.
વલે-દશા, હાલત

પાઠ ૮૧ મો

સંગ-સોબત, સંગત.
પ્રેમ-હેત, પ્યાર.
ભાગ્યશાળી-સારા ભાગ્ય વા
ળો, નસીબવાન
ઠામ-ઠેકાણું, જગો.
ઠરશે-થોભશે, અટકશે.
બુરે-ખોટે, નઠારે.
ખાંડ-મીસરી.

પાઠ ૮૨ મો

જલેબી-એક જાતનું ખાં
ડનું પાયેલું પકવાન
પોર-ગયે વર્ષે, બીજે વ
રશે
પકવાન-મીઠાઈ સુખડી
હારડાં-હાર, માળા
ભાખરા-ઘઉંનો જાડો રો
ટલો
ભાણે-જમવાને, આસન.
પતાસાં-ખાંડની ચાસણી
ના ઠારેલા પરપોટા
ખરખી-મીઠાઈના ચોસલાં
ઘેબર-એક જાતનું રોટલા
ના જેવું જાડું પકવાન

પાઠ ૮૩ મો

કુતરો-શ્વાન, કુતરીનો નર
ખાતર-ચોરી
જડ્યું-મળ્યું.
દાટવું-છુપાવવું, જમીનમાં
ખોદી ઘાલવું
ખોતરવું-ખોદવું, ખોદવું.
નજર-દ્રષ્ટી, મેરત
ચોર-ઠુંગો, ચોરી કરનાર
ખાતરપાડીને-ચોરી કરી
ને
ધન-પૈસો, દ્રવ્ય
પિછોડી-ઓસ, ઉપરણો

પાઠ ૮૪ મો

મેળાપ-સંજોગ, મળવું
શેખી-બડાઈ, મગરૂરી, પ
તરાજી, મમત
રડ્યુંખડ્યું-કોઈક, જવલે
મોંઘું-વધારે કીમતવાળું અ
છતવાળું.
ચાકળડી-લડાઈ કરી, ઉ
તરી પડી
વઢવાડ-લડાઈ, કજીઓ,

ટો
સામટા-એકવારે, બધું
સાહુકાર-શાહ, પ્રમાણિક,
આબરૂદાર
જમણ-જમવાનું, ભોજન,
ખાવાનું
ખરીદવું-વેચાતું લેવું
હાંલ્લું-ક્યારાનું વાસણ
લેખું-ગણતરી, હિસાબ
અથાણું-આચાર, આથેલું
જાણીઆ-જાણ
ભેગું-એકઠું, સાથે
ઘાંટો-અવાજ, રાગ, ઉચ્ચાર, ચીસ, બુમ
શાકર-ખાંડના ચાસણીના કરેલા ગાંગડા

પાઠ ૮૫ મો

જાળ-ફાંસો, ફાંદો, પક્ષિ, માછલાં વગેરે પકડવા ને સુતરનું ગુંથણ
કરગરવું-કાલાવાલા કરવા
બાયડી-એક જાતની જાતી
મરડવું-મચડવું, વાળવું
સમડા-સમળી
લુચ્ચી-દગાવાળી, નઠારી કપટી, ઠગણી

પાઠ ૮૬ મો

ખીડમાં-ખેતરમાં, જંગલમાં
ફુલાવવું-મોટું કરવું, ઉપસાવવું
ખરચખુટણ-વાપરવું, ખરચ કરવું
તાલેવર-શ્રીમંત, ધનવાન, પૈસાદાર, તવંગર.
મમત-હઠ, વાદ, વિવાદ.
ગજું-શક્તિ, તાગાદ, બળ
બરોબરી-બીજાના જેવું.

પાઠ ૮૭ મો

આડોશીપાડોશી-પાસેનાં રહેનાર.
જાગવું-જાગૃત થવું.
ગુણપાડ-આભાર, ઉપકાર
ધણી-માલિક, ઉપરી
રખવાળી-ચોકી, સાચવણી

પાઠ ૮૮ મો

કંદોઈ-સુખડીયા, પકવાન પાડનાર તથા વેચનાર.
ખડકીમુક્યાં-ગોઠવી મુક્યાં.
સાકરીઆ-ખાંડની ચાસણી ચઢાવેલા.
ચકરડી-ફુદરડી.
લાકડાનો-કાષ્ટનો.
મીઠાઈ-હરેક જાતનું પકવાન
પાલખી-સુખપાલ.
ચોસલાં-ચોખંડાં, ટેપાં
રમકડાં-રમવાની વસ્તુઓ
ઠઠ-ભીડ, જથો, ટોળું,
ગાડીઓ-નાના ગાડાં.

બચકા-કોપળો,
પટારા-મંજુશ, મોટી પેટી
ખરખરીને-ખરેખરો, ખુબ, બહુજ.
ફુલકણી-કાગળમાં દારૂ ભરેલી ભુંગળી
ફટાકા-ફટાકીઆં, ટેટા, ટેટીઆ.

છછુંદરાં-એકજાતનું દારૂનું રમકડું.
ઘુઘરા-એક જાતનું સારૂ ભોજન.
કોઠીઆ-દારૂ ભરેલી કચારાના મોટા ખડીઆ.
છોડેછે-ફોડેછે, વછોડે છે.

૧ સુંદર ચોપડીઓ સારી દેખાય, અને તે દેખીને મન રાજી થાય; પણ જો તે વિગતથી વંચાય તોજ તેમાંથી લાભ થાય. (૧) જેમ જેમ તન દઈને વાંચે તેમ તેમ સમજણ આવે, પરંતુ જે વાંચે છે પણ તેનો વિચાર કરતા નથી તેઓ બધો અર્થ સમજી શકતા નથી. (૨)

૨ વરસાદનું આવ કે જેથી ઘેબરીઓ પ્રસાદ ઉની ઉની ઉની રોટલીને કારેલાનું શાક. (૧) વરસાદનું નેવે પાણી પડે તેમ આવજે કે જેથી દેડકાં ઉત્પંન થાય ને નઠારાં છોકરાંને ખેંચી જાય. (૨)

૩ વાડામાંથી એક પાડું છુટું થઈને ઘણો ચારો ચરવાને વગડામાં ગયું, પછી ત્યાં તેને વાઘે મારી નાંખ્યું, એવી રીતે એ અણસમજણથી દુખીયું થયું, માટે જે અણસમજણથી સ્વતંત્ર થાય તે અંતે આ પાડાની માફક દુખી થાય(૨)

૪ હરરોજ નિશાળે જઈ ગીત ગગાડીને ભણવું, અને

સારી રીત રાખોને ગુરૂ જે શિખામણ દે તે માનવી (૧) રમતમાં મન ઘાલશો નહી, અને સારી પેઠે સમજજો, વળી નિશાળમાંથી નિકળીને પાંસરા ઘર તરફ જજો (૨)

૫ ગાયમાં ગણી શકાય નહી તેટલા ફાયદાછે, અને તે બધાને સુખ આપનારી કહેવાય છે, તે દહીં દુધ, ઘી આપે છે, અને તે સર્વ માણસ ઘણી ખુશીથી ખાય છે. (૧) ચાર પગ વાળા જાનવર, પક્ષી, સ્ત્રી તથા માણસ એ સર્વેને જન્મ થતી વખત, ઘી તથા દુધ જીવને આશ્રો આપનાર છે. (૨)

૬ જે પુરૂષ કોઇ વખત પણ જુઠું બોલે, તે ખરે ખરો પાપી થાય, માટે બાળકો એ ઉપાય તમે કદી કામે લગાડશો નહી (૧) સાચુ બોલવામાં ઘણુંજ સુખછે, સાચુ બોલવાથી બધાનો પ્યાર વધે છે, વળી સાચાઇથી જગતના સરજનાર જે પ્રભુ તે પણ ખુશી થાય છે, અને સાચાઇથી આપણું શરીર પણ સારૂં દિપે છે. (૨)

૭ માળો બાંધવા સારૂ જુવો કાળો કાગડો બેઠો છે. તેને બે પાંખો છે ને તે બોલે છે, પણ તેનો રાગ કાંઇ સારો નથી (૧) જો કોઇ માણસ કાંકરો લઇ તેને ઝડપથી મારવા મન કરે તો તે ચંચળ પક્ષી મનમાં સમજીને ઉડી જાય છે. (૨)

૮ ઉંદરો હાર બંધ વધી પડ્યા, તેમને પકડીએ છીએ તોએ પાર આવતો નથી. રાત્રે તેઓ એવા ધમ પછાડ

રથા મંડી જાય છે. કે જાણે લુટારાઓની ટોળી પડી. (૧) તેઓ સુંદર વસ્ત્ર કરડી ખાય છે, ને દિવામાંથી બતી લેઇ જાય છે; તેઓને પકડવાનો હવે એકે ઇલાજ સુજતો નથી; પણ બિલાડી મળે તો મોટું સુખ થાય.

૯ ચોરીમાં સુખ સમજીને જે માણસ ચોરી કરી રેછે પણ જ્યારે તે ચોરીથી થતું દુઃખ સહન ન થવાથી પશ્ચાતાપ કરવો પડે છે (૧) જ્યારે ચોરી ઉઘાડી પડે છે, અને ચોર પકડાય છે, ત્યારે રાજા તેને બાંધીને ફટકા મારે છે, ને તેની પુરી અપકિર્તિ થાય છે.

૧૦ ભાઇઓ આ જંગી ઝાડ જુવો, તેમાં સૌથી તાડનું ઝાડ ઊંચું છે; તેમ કોઇ આમલી, આંબાને કોઠીનું ઝાડ છે. અને તે બધાંનાં ફળ પણ જુદાંછે (૧) જે આ દુનિયા સુર્ય અને તારાનો બનાવનાર છે, તેજ આમારો મોટો પ્રભુ છે, જેથી અમો તેની ભકિત કરવાની ટેવ રાખીએ છીએ.

૧૧ જેને જેવી શોબત હોય તેવો રંગ ઘણુંકરીને બેસે, જેને જેવી સંગત હોય તેને તેવીજ પ્રીત પડે, જેને જેવી સંગત છે, ને તે તેવાંજ કામ કરશે, અને જેને જેવી સોબત, તે તેવેજ ઠેકાણે જઇ ઉભો રહેશે. સારી સોબત હશે તો સારો બનશે અને નઠારી સોબત હશે તો નઠારો બનશે, પણ જો સારો ગુરૂ શિખવનાર હોય તો તેની સંગતથી નવી ખુબાન વિદ્યા ભણે.

સમાપ્ત.

અગત્યની ખબર.

સરવે સજ્જનોને સુચના આપવામાં આવે છે કે, અમારી પાસે નિશાળપયોગી ઘણી જાતની ચોપડીઓ, તથા વારતાઓ, કાપદાઓ ગાયનો તથા જૈન અને વૈશ્નવ ધર્મ સંબંધી પુસ્તકો, જંગડ, વેચાણ ઇપા લેનારને સુલભ પડે તેવી રીતે આપવાનાં છે, અને તે પુસ્તકોનું લીષ્ટ અમોએ બનાવેલું છે સબબ જેઓને ચોપડીઓ જોઇતી હોય તેઓએ પ્રથમ લીષ્ટ મંગાવી માહેત થઇ અગત્ય હોય તો આરત વીગરેનો પકો બંદોબસ્ત કરવો. છપાવનારાઓને સારી રીતે અને તાકીદથી છાપી આપવામાં આવે છે.

વાડીલાલ દલીચંદ,

ગુજરાત યુનિયન પ્રેસ માલેક.